

KONINKRIJK BELGIE.ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, de 17e november 1977 door de Minister van Nederlandse Cultuur en van Vlaamse Aangelegenheden en door de Staatssecretaris voor Begroting en voor Wetenschapsbeleid verzocht hun van advies te dienen over een ontwerp van decreet "tot oprichting van een openbare instelling genaamd "Commissariaat-Generaal voor de buitenlandse culturele samenwerking van de Nederlandse Cultuurgemeenschap in België", heeft de 4e februari 1977 het volgend advies gegeven :

Met het ontwerp-decreet wordt een "Commissariaat-Generaal voor de buitenlandse culturele samenwerking van de Nederlandse Cultuurgemeenschap in België" opgericht, waarvan de opdracht erin zal bestaan :

1. de culturele samenwerking van de Nederlandse Cultuurgemeenschap met het buitenland te bevorderen (artikel 2, 1);
2. de uitwisseling van informatie over onderwijsaangelegenheden tussen het Nederlandse taalgebied en het buitenland te stimuleren en de uitwisseling van leerkrachten en studenten, behorend tot het Nederlands-talig gebied met het onderwijs in andere landen te behartigen (artikel 2, 2, zoals geamendeerd bij brief van 21 januari 1977);
3. de uitstraling van het Vlaamse kunst- en cultuurpatrimonium te behartigen (artikel 2, 3);
4. de ontworpen programma's die op de Nederlandse Cultuurgemeenschap betrekking hebben, uit te voeren (artikel 3);
5. de voorstellen en projecten die aansluiten op internationale culturele verdragen en programma's, uit te voeren (artikel 14);

.../...

6. de Nederlandstalige activiteiten in de Belgische culturele instituten en instellingen in het buitenland te coördineren en, zo nodig, culturele instellingen in het buitenland op te richten (artikel 15).

Het Commissariaat-Generaal wordt opgericht als een autonome openbare instelling categorie B met rechtspersoonlijkheid en met eigen beheersorganen omdat, aldus de memorie van toelichting, een grotere concentratie van bevoegdheden en middelen in een afzonderlijk organisme een doeltreffender beleid inzake internationale culturele samenwerking mogelijk maakt. In een latere toelichting die aan de Raad van State is verstrekt, wordt melding gemaakt van "het voeren door het Commissariaat-Generaal, als autonome instelling, van een zelfstandig beleid en het nemen van geëigende uitvoeringsmaatregelen".

I.

Aan de cultuurraden komt volgens artikel 59bis, § 2, eerste lid, 3°, van de Grondwet de bevoegdheid toe de internationale culturele samenwerking bij decreet te regelen. De vormen van internationale culturele samenwerking dienen evenwel volgens artikel 59bis, § 2, tweede lid, te worden vastgesteld door een met een bijzondere meerderheid aangenomen wet.

.../...

Zoals de cultuurraden geen decreten konden aannemen met betrekking tot de in artikel 59bis, § 2, eerste lid, 1°, bedoelde culturele aangelegenheden, zolang deze niet overeenkomstig artikel 59bis, § 2, tweede lid, nader waren bepaald door de met een bijzondere meerderheid aangenomen wet van 21 juli 1971 betreffende de bevoegdheid en de werking van de cultuurraden, zo kunnen zij ook geen decreten aannemen met betrekking tot de internationale culturele samenwerking zolang de vormen van die samenwerking niet vooraf op dezelfde wijze door de wet zijn bepaald.

Pas daarna zullen de cultuurraden die samenwerking kunnen regelen binnen de aldus vast te stellen grenzen.

Hierbij kan worden opgemerkt dat de vormen van de eveneens in artikel 59bis, § 2, bedoelde samenwerking tussen de cultuurgemeenschappen reeds werden geregeld door voornoemde wet van 21 juli 1971.

Dit moet ook geschieden wat de internationale culturele samenwerking betreft. Daartoe kan uiteraard niet volstaan een wet die slechts de tussenkomst van de cultuurraden met betrekking tot verdragen over culturele aangelegenheden zou regelen.

Het ontwerp is derhalve voorbarig.

.../...

II.

De internationale culturele samenwerking is een facet van het beleid der buitenlandse betrekkingen dat, als een wezenlijk element van de taak der uitvoerende macht, door de artikelen 29 en 68 van de Grondwet aan de Koning is opgedragen en waarvoor de Regering, zoals voor alle overige elementen van die taak, tegenover het Parlement verantwoordelijk is.

Tot dat beleid behoren met name de keuze van de landen waarmede culturele betrekkingen zullen worden onderhouden, de vaststelling van de in acht te nemen prioriteiten, de vertegenwoordiging in het buitenland en de noodzakelijke coördinatie inzake conceptie en tenuitvoerlegging (zie Gedr. St., Senaat, 1975-1976, nr. 932/3, blz. 8).

Taken van beleidsbepaling zoals deze kunnen niet aan een openbare instelling worden opgedragen. Met dit beginsel is niet verenigbaar, het voeren door het ontworpen Commissariaat-Generaal van "een zelfstandig beleid" als "autonome instelling" in aangelegenheden opgesomd in de inleiding van dit advies.

Overigens kan de autonomie die een openbare instelling kenmerkt, slechts grond en verantwoording vinden in de speciale taak die de wetgever haar opdraagt. Om die autonomie zin en nut te geven moet de aan de openbare instelling opgedragen taak niet alleen worden bepaald met inachtneming van de constitutionele bevoegdheden van de Koning en van zijn

.../...

ministers doch ook in voldoende mate afscheidbaar zijn van de onder hun gezag door de ministeriële departementen verzekerde functies en voor duidelijke omlijning vatbaar. Het ontwerp beantwoordt niet aan deze vereisten.

III.

De bevoegdheid van de cultuurraden en derhalve ook van de door die raden op te richten instellingen is met betrekking tot de in artikel 59bis, § 2, van de Grondwet bedoelde aangelegenheden en met name dus ook tot de internationale culturele samenwerking volgens artikel 59bis, § 4, eerste lid, beperkt tot onderscheidenlijk het Nederlands taalgebied en het Frans taalgebied en tot de instellingen gevestigd in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad die, wegens hun activiteiten, moeten worden beschouwd als uitsluitend behorend tot de ene of de andere cultuurgemeenschap. Zij strekt zich derhalve niet uit tot nationale "instituten" noch tot het "buitenland" als bedoeld in artikel 15.

*

* *

Uit het voorgaande volgt dat het ontwerp zoals het aan de Raad van State is voorgelegd en in de huidige stand van zaken niet door de Cultuurraad kan worden aangenomen.

De kamer was samengesteld uit

de Heren : Ch. SMOLDERS,

kamervoorzitter,

H. COREMANS,
A. VANDER STICHELE,

staatsraden,

J. DE MEYER,
F. DE KEMPENEER,

bijzitters van de
afdeling wetgeving,

E. VAN VYVE,

afdelingsgriffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. J. DE COENE, auditeur.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

E. VAN VYVE.

Ch. SMOLDERS.